คู่มือ

หลักสูตรการฝึกอาชีพถักหมวกไหมพรม
ด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ

ภายใต้โครงการสูงวัยมีงานจากฐานชุมชน

จัดทำโดย

กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คู่มือ

หลักสูตรการฝึกอาชีพถักหมวกไหมพรม
ด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ

ภายใต้โครงการสูงวัยมีงานจากฐานชุมชน

จัดทำโดย

กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

คำนำ

คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอาชีพ **“การถักหมวกไหมพรมด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ”** จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการฝึกอบรมและเป็นแนวทางสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้สนใจ และผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะด้านการถักหมวกไหมพรมด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะอาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงาน ตลอดจนการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อประกอบอาชีพและต่อยอดสู่การสร้างรายได้อย่างยั่งยืน

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากไหมพรมยังคงได้รับความนิยมและมีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ สีสัน และการนำไปใช้ประโยชน์ การนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย โดยเฉพาะ **เครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ** มาใช้ในกระบวนการผลิต สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดระยะเวลาและต้นทุนการผลิต ลดข้อจำกัดด้านแรงงาน และช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน มีความสม่ำเสมอ สวยงาม และสามารถผลิตได้ในปริมาณที่เหมาะสมต่อความต้องการของตลาด อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการประกอบอาชีพและสร้างรายได้

เนื้อหาภายในคู่มือเล่มนี้ได้รับการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการใช้งานเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ ตั้งแต่ **ส่วนประกอบและหลักการทำงานของเครื่อง การเตรียมเส้นไหมพรมและอุปกรณ์ การตั้งค่าและการใช้งานเครื่องในโหมดต่าง ๆ ขั้นตอนและเทคนิคการถักหมวกไหมพรมรูปแบบมาตรฐาน การตรวจสอบและเก็บรายละเอียดชิ้นงาน ตลอดจนการบำรุงรักษาและการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น** โดยนำเสนอด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย พร้อมคำแนะนำและขั้นตอนการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ประกอบการฝึกอบรมและการฝึกปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอาชีพ **“การถักหมวกไหมพรมด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ”** เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิทยากร ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านการถักหมวกไหมพรมด้วยเครื่องจักร รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันได้

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	**หน้า**
คำนำ	
บทนำ	1
บทที่ 1 ทำความรู้จักเครื่องถัก 48 ห่วง	2
บทที่ 2 การเลือกประเภทไหมพรม	5
บทที่ 3 เทคนิคพื้นฐาน	9
บทที่ 4 การเปลี่ยนสีไหมพรม และการแก้ไขปัญหาไหมพรมหลุดห่วง	16
บทที่ 5 Workshop 1 - หมวกไหมพรมกันหนาวผู้สูงอายุ	20
บทที่ 6 Workshop 2 – ผ้าพันคอคลาสสิก	23
บทที่ 7 การต่อยอดสู่อาชีพ การคำนวณต้นทุน และช่องทางการตลาด	26
ภาคผนวก	31

บทนำ

ความสำคัญของโครงการ

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต การมีส่วนร่วมทางสังคม และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเฉพาะการส่งเสริมทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สร้างงาน สร้างรายได้ และเพิ่มคุณค่าให้แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน

การฝึกทักษะการถักไหมพรมด้วย **เครื่องถักไหมพรมกึ่งอัตโนมัติขนาด 48 ห่วง** เช่น Sentro, Jamit หรือเครื่องที่มีคุณลักษณะเทียบเท่า เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับงานฝีมือได้อย่างเหมาะสม เครื่องถักดังกล่าวช่วยลดระยะเวลาและแรงที่ใช้ในการถักเมื่อเปรียบเทียบกับการถักด้วยมือ และช่วยให้สามารถผลิตชิ้นงานได้อย่างรวดเร็ว มีรูปแบบและขนาดที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ เหมาะสำหรับการฝึกทักษะเบื้องต้นและการนำไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการใช้งานหรือจำหน่าย

นอกจากนี้ กิจกรรมการถักไหมพรมยังเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้ตามความสนใจ โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้ตั้งแต่การเลือกใช้เส้นไหมพรม การเตรียมอุปกรณ์ การติดตั้งและใช้งานเครื่อง การควบคุมความตึงของเส้นไหม การนับรอบและแถว ตลอดจนการตรวจสอบและเก็บรายละเอียดของชิ้นงาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง และสามารถนำทักษะที่ได้รับไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายได้

ประโยชน์ด้านสุขภาวะสำหรับผู้สูงอายุ

1. ด้านสมองและการรับรู้ การฝึกใช้งานเครื่องถักไหมพรมจำเป็นต้องอาศัยการจดจำขั้นตอน การสังเกต การนับรอบและจำนวนแถว รวมถึงการติดตามความต่อเนื่องของชิ้นงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการใช้ทักษะด้านการสังเกต การจดจำ การคิดคำนวณ และการประสานงานของสมองในระหว่างการฝึกปฏิบัติ

2. ด้านการประสานสัมพันธ์ของมือและสายตา การเตรียมเส้นไหม การร้อยเส้นไหม การควบคุมการหมุนของเครื่อง และการตรวจสอบตำแหน่งของห่วง เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและสายตา รวมถึงการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสในการฝึกทักษะการใช้มือให้มีความคล่องตัวและแม่นยำมากขึ้น

3. ด้านจิตใจและอารมณ์ การได้เรียนรู้ทักษะใหม่และสามารถสร้างชิ้นงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง เกิดความเพลิดเพลินและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมและสุขภาวะทางจิตใจได้

บทที่ 1

ทำความรู้จักเครื่องถักไหมพรม 48 ห่วง

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องถักไหมพรม 48 ห่วง

เครื่องถักไหมพรมขนาด 48 ห่วง เป็นเครื่องถักไหมพรมแบบทรงกลมที่ทำงานด้วยระบบกลไกฟันเฟือง โดยการหมุนแกนหมุนด้วยมือเพื่อขับเคลื่อนเข็มถักให้เกี่ยวและถักเส้นไหมพรมตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้สามารถผลิตชิ้นงานได้สะดวก รวดเร็ว และมีรูปแบบของชิ้นงานที่สม่ำเสมอ เครื่องถักไหมพรม 48 ห่วง สามารถใช้ถักชิ้นงานได้ทั้งแบบ ทรงกระบอก และ แนวราบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโหมดการทำงานและรูปแบบของชิ้นงานที่ต้องการผลิต

2. ส่วนประกอบสำคัญของเครื่องถักไหมพรม 48 ห่วง

2.1 ตัวเครื่องและเต้ารับเข็ม (Loom Pegs) บริเวณรอบตัวเครื่องประกอบด้วยเต้ารับเข็มจำนวน 48 ตำแหน่ง สำหรับรองรับเข็มถัก โดยจะมี “เข็มสีพิเศษ” ซึ่งมักเป็นสีขาวหรือสีชมพู จำนวน 1 เล่ม ใช้เป็นจุดสังเกตสำหรับการเริ่มต้นและช่วยในการนับรอบการถัก

2.2 สวิตช์ปรับโหมดการถัก (Mode Switch) สวิตช์ปรับโหมดใช้สำหรับเลือกวิธีการถักให้เหมาะสมกับรูปแบบของชิ้นงาน แบ่งเป็น 2 โหมด ได้แก่

1) โหมด T (Tube/Circular Knitting) ใช้สำหรับถักชิ้นงานทรงกระบอกหรือชิ้นงานที่ถักต่อเนื่องเป็นวงกลม เช่น

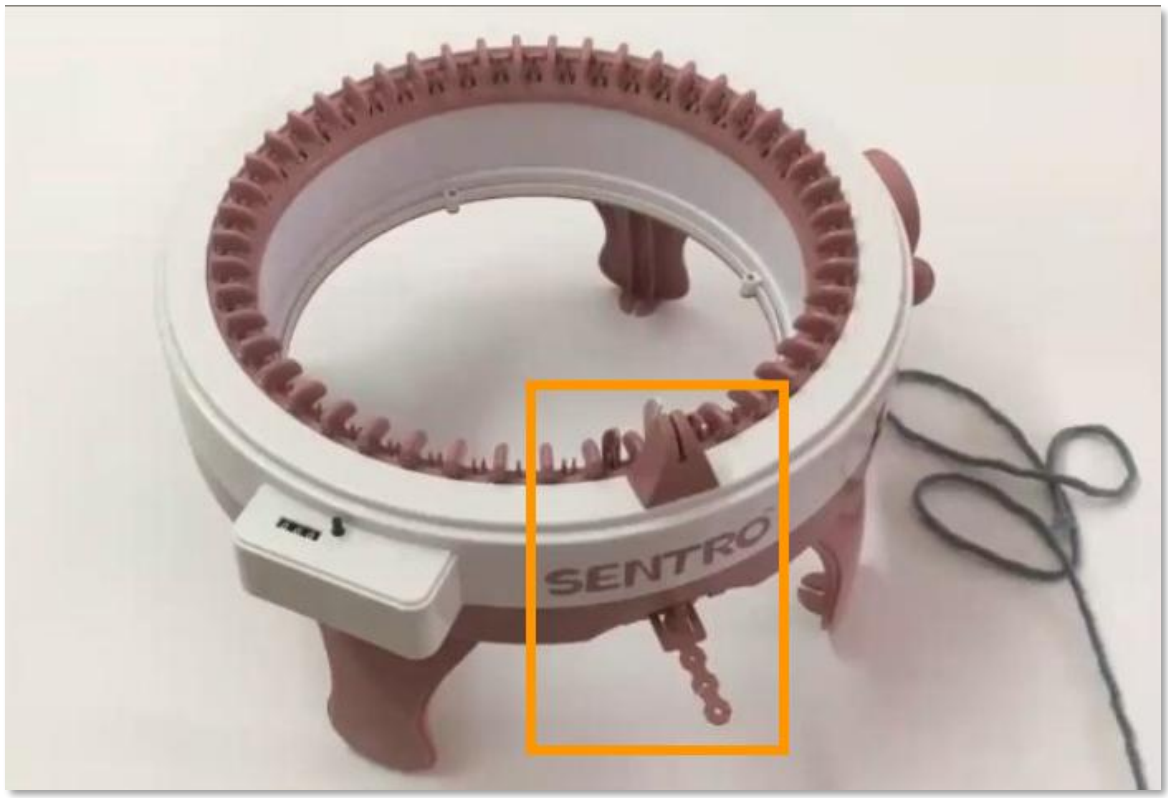
- หมวก
- ถุงเท้า
- ปลอกแขน

2) โหมด P (Panel/Plain Knitting) ใช้สำหรับถักชิ้นงานในแนวราบ โดยการถักไป - กลับ เช่น

- ผ้าพันคอ
- เสื้อกั๊ก
- แผ่นรองแก้ว

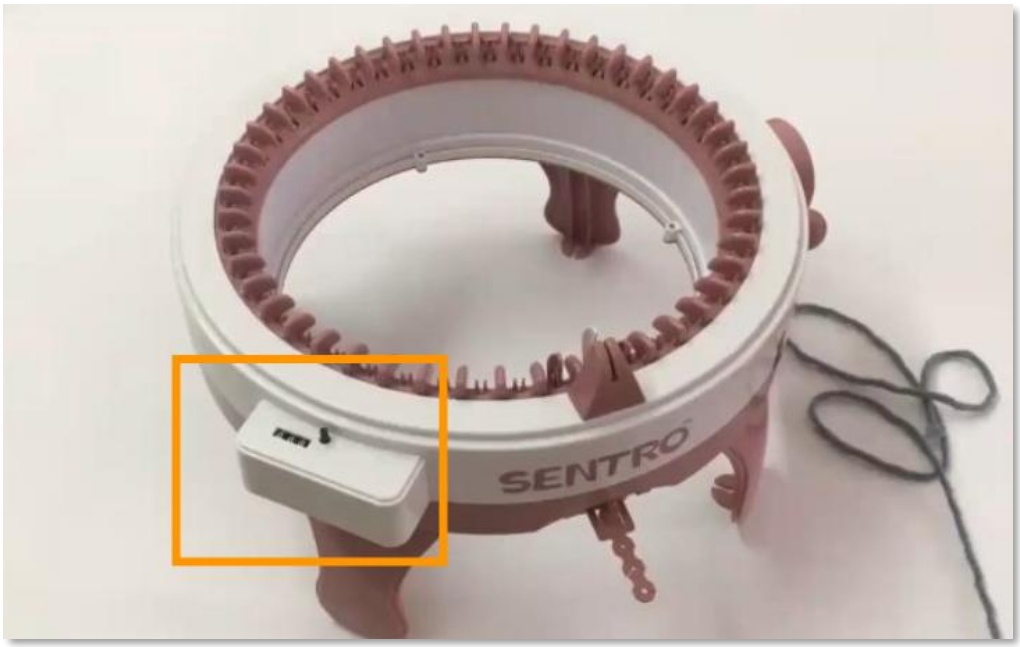
2.3 ตัวจ่ายไหมพรม (Yarn Guide & Tensioner) เป็นช่องสำหรับสอดเส้นไหมพรมเข้าสู่ตัวเครื่อง ทำหน้าที่ช่วยนำเส้นไหมพรมเข้าสู่กระบวนการถักและควบคุมความตึงของเส้นไหมพรมให้เหมาะสม เพื่อให้การถักเป็นไปอย่างต่อเนื่องและลดปัญหาเส้นไหมพรมหย่อนหรือตึงมากเกินไป

2.4 แกนหมุน (Hand Crank) เป็นด้ามจับสำหรับหมุนเพื่อขับเคลื่อนกลไกของเครื่อง โดยผู้ใช้งานควรหมุนแกนหมุน ตามเข็มนาฬิกาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เข็มถักทำงานตามลำดับและช่วยให้ชิ้นงานมีความสม่ำเสมอ

2.5 ตัวนับแถว/รอบดิจิทัล (Row Counter) เป็นหน้าจอสำหรับแสดงจำนวนแถวหรือรอบที่ถักไปแล้ว ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการถักและกำหนดจำนวนรอบให้สอดคล้องกับรูปแบบของชิ้นงานที่ต้องการได้อย่างสะดวก อีกทั้งช่วยลดภาระในการจดจำหรือนับจำนวนรอบด้วยตนเอง

บทที่ 2

การเลือกประเภทไหมพรม

หัวใจสำคัญของการถักไหมพรมด้วยเครื่องถักขนาดเล็กอัตโนมัติ 48 ห่วง ให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและลดปัญหาการติดขัดระหว่างการถัก คือ การเลือกใช้ไหมพรมให้เหมาะสมกับเครื่องถัก เนื่องจากเครื่องถักไหมพรมระบบกึ่งอัตโนมัติใช้เข็มพลาสติกขนาดเล็กในการเกี่ยวและดึงเส้นไหมพรม หากเลือกใช้ไหมพรมที่มีขนาดหนาหรือบางเกินไป หรือมีความยืดหยุ่นไม่เหมาะสม อาจทำให้การถักติดขัด เข็มเกี่ยวเส้นไหมพรมได้ไม่สม่ำเสมอ เส้นไหมพรมขาด หรือเกิดปัญหาไหมพรมหลุดจากห่วง (Dropped Stitch) ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพของชิ้นงานและทำให้การฝึกปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง

ดังนั้น การเลือกประเภทและขนาดของไหมพรมจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้ฝึกอบรมควรให้ความสนใจก่อนเริ่มใช้งานเครื่อง

1. ขนาดของเส้นไหมพรมที่เหมาะสม (Yarn Weight)

สำหรับเครื่องถักไหมพรมขนาด 48 ห่วง ควรเลือกใช้ไหมพรมที่มีขนาดปานกลาง ซึ่งสามารถเกี่ยวและเคลื่อนผ่านเข็มของเครื่องได้อย่างเหมาะสม โดยขนาดที่แนะนำ ได้แก่

1.1 ไหมพรมขนาด 4 Ply (Double Knit : DK) คุณสมบัติเป็นไหมพรมขนาดมาตรฐานที่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป มีสีและลวดลายให้เลือกหลากหลาย เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นฝึกใช้งานเครื่องถัก การใช้งานสามารถใช้ถักเป็นเส้นเดี่ยวเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีน้ำหนักเบาและสวมใส่สบาย หรือหากต้องการชิ้นงานที่มีความหนาและนุ่มมากขึ้น สามารถนำไหมพรมจำนวน 2 เส้นมาถักพร้อมกันได้ ทั้งนี้ควรทดลองถักก่อนใช้งานจริง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมกับเครื่องแต่ละรุ่น

1.2 ไหมพรมขนาด 5 Ply (Aran / Worsted) คุณสมบัติมีขนาดเส้นใหญ่กว่า 4 Ply เล็กน้อย มีลักษณะนุ่มและสามารถเกี่ยวกับเข็มของเครื่องได้ง่าย การใช้งานเหมาะสำหรับการถักหมวกไหมพรม ผ้าพันคอ และชิ้นงานที่ต้องการเนื้อผ้าค่อนข้างแน่น โดยช่วยให้ผู้ฝึกสามารถควบคุมการถักได้ง่ายและชิ้นงานไม่โปร่งจนเกินไป

ข้อควรทราบ : ขนาดของไหมพรมที่เหมาะสมอาจแตกต่างกันตามรุ่นและผู้ผลิตเครื่องถัก ควรตรวจสอบคำแนะนำของผู้ผลิตเครื่องประกอบก่อนเลือกใช้ไหมพรม

2. ชนิดของเส้นใยไหมพรมที่เหมาะสม (Fiber Content)

นอกจากการพิจารณาขนาดของเส้นไหมพรมแล้ว ควรพิจารณาลักษณะของเส้นใยและผิวสัมผัสด้วย โดยเฉพาะเมื่อชิ้นงานนำไปใช้สวมใส่หรือสัมผัสกับผิวหนังโดยตรง ไหมพรมที่มีลักษณะ **นุ่ม มีความยืดหยุ่น และไม่หยาบกระด้าง** จะช่วยให้การถักมีความต่อเนื่องและเหมาะสำหรับการนำไปผลิตเป็นชิ้นงาน เช่น หมวก ผ้าพันคอ หรือปลอกแขน ตัวอย่างไหมพรมที่สามารถนำมาพิจารณาใช้ได้แก่

- **ไหมพรมอะคริลิก (Acrylic)** มีน้ำหนักเบา ดูแลรักษาง่าย และมีสีให้เลือกหลากหลาย
- **ไหมพรมผสมเส้นใยธรรมชาติ (Bamboo Blend)** มีผิวสัมผัสนุ่ม เหมาะสำหรับชิ้นงานที่ต้องการความนุ่มสบาย

ทั้งนี้ ควรพิจารณาคุณสมบัติของเส้นไหมพรมควบคู่กับคำแนะนำของผู้ผลิตเครื่องถักและลักษณะของชิ้นงานที่ต้องการผลิต

3. ไหมพรมที่ควรหลีกเลี่ยง (Yarn to Avoid)

เพื่อช่วยลดปัญหาการติดขัดระหว่างการถักและลดความเสี่ยงต่อการทำงานผิดปกติของเครื่อง ควรหลีกเลี่ยงไหมพรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1 ไหมพรมเส้นเล็กมาก (Lace / Fingering / 3 Ply) ไหมพรมที่มีขนาดเล็กมากอาจไม่เหมาะกับระยะการเกี่ยวของเข็มในเครื่องถัก 48 ห่วง ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวเส้นไหมพรมได้ไม่สม่ำเสมอ เส้นไหมพรมหลุดจากเข็ม หรือทำให้เนื้อชิ้นงานมีความโปร่งมากกว่าที่ต้องการ

3.2 ไหมพรมแฟนซีที่มีปุ่มปมหรือมีลักษณะเป็นก้อน (Bulky / Textured / Bouclé / Chenille) ไหมพรมประเภทที่มีปุ่มปม ขนฟู หรือมีขนาดเส้นไม่สม่ำเสมอ อาจผ่านช่องนำไหมพรมและบริเวณเข็มได้ไม่สะดวก และอาจทำให้การหมุนเครื่องติดขัด จึงควรทดลองถักในปริมาณเล็กน้อยก่อนนำไปใช้ในการฝึกอบรมหรือผลิตชิ้นงานจริง

3.3 เส้นไหมพรมที่แข็งหรือไม่มีความยืดหยุ่นเพียงพอ เช่น เส้นเชือก หรือไหมพรมคอตตอนบางประเภทที่มีลักษณะแข็งและยืดหยุ่นน้อย อาจทำให้การเกี่ยวและดึงเส้นไหมพรมทำได้ยาก และอาจทำให้ผู้ใช้งานต้องออกแรงหมุนแกนมากขึ้น จึงควรหลีกเลี่ยงหรือทดลองใช้งานก่อน

4. สรุปไหมพรมที่แนะนำและควรหลีกเลี่ยง

ประเภท	คำแนะนำ	เหตุผล
ไหมพรม 4 Ply (DK)	**แนะนำ**	หาซื้อง่าย เหมาะสำหรับการฝึกถัก และมีสีให้เลือกหลากหลาย
ไหมพรม 5 Ply (Aran/Worsted)	**แนะนำ**	มีขนาดปานกลาง ถักง่าย เหมาะกับหมวก และผ้าพันคอ
crylic	**แนะนำ**	น้ำหนักเบา มีสีหลากหลาย และเหมาะกับงานฝึก
Bamboo Blend	**แนะนำ**	มีผิวสัมผัสนุ่ม เหมาะกับชิ้นงานที่ต้องการความนุ่ม
Lace/Fingering/3 Ply	**ควรหลีกเลี่ยง**	เส้นมีขนาดเล็ก อาจเกี่ยวเข็มได้ไม่สม่ำเสมอ
Bulky/Textured/Bouclé/ Chenille	**ควรหลีกเลี่ยง**	มีปุ่มปมหรือขนาดเส้นไม่สม่ำเสมอ อาจทำให้เครื่องติดขัด
เส้นแข็ง/ยืดหยุ่นน้อย	**ควรหลีกเลี่ยง**	อาจทำให้การหมุนและการเกี่ยวเส้นไหมพรมทำได้ยาก

ข้อแนะนำสำหรับผู้ฝึกอบรม

ก่อนนำไหมพรมไปใช้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควร**ทดลองถักจริงกับเครื่องก่อนทุกครั้ง** โดยตรวจสอบว่าเครื่องสามารถเกี่ยวเส้นไหมพรมได้ต่อเนื่อง การหมุนแกนทำได้อย่างราบรื่น และไม่มีปัญหาเส้นไหมพรมหลุดห่วงหรือติดขัด การเลือกไหมพรมที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น จะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้การใช้งานเครื่องได้ง่ายขึ้น สามารถมุ่งเน้นการฝึกทักษะและการพัฒนาชิ้นงานได้อย่างต่อเนื่อง และช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการฝึกปฏิบัติ

เคล็ดลับจากครูผู้สอน

ก่อนเริ่มหมุนถักควรดึงไหมพรมออกจากม้วนเตรียมไว้ประมาณ **5 – 10 เมตร** เพื่อให้เส้นไหมพรมมีความ**หลวมและหย่อนพอดี** ก่อนป้อนเข้าสู่เครื่อง วิธีนี้จะช่วย**ลดแรงดึงกระชากจากม้วนไหมพรม**ทำให้สามารถหมุนเครื่องได้ **เบามือ ลื่นไหล และต่อเนื่อง** พร้อมช่วย**ลดปัญหาเข็มหักระหว่างการถัก**ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

เทคนิคพื้นฐานการถักไหมพรมด้วยเครื่องถัก

การ **ขึ้นห่วง (Cast-on)** และการ **ปิดชิ้นงาน (Cast-off)** เปรียบเสมือน “ประตูเปิดและประตูปิด” ของการถักไหมพรม เพราะเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้ชิ้นงานยึดเกาะกับเข็มอย่างมั่นคงและไม่หลุดลุ่ย หากขึ้นห่วงไม่ถูกต้อง ห่วงไหมพรมอาจหลุดตั้งแต่เริ่มถัก และหากปิดชิ้นงานไม่เรียบร้อย ห่วงอาจคลายตัว ทำให้หมวก ผ้าพันคอ หรือชิ้นงานที่ถักเสร็จแล้วเสียรูปหรือหลุดออกได้

ในบทนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้วิธีใช้งานเข็มทั้ง 48 เล่ม ตั้งแต่การเตรียมเครื่อง การขึ้นห่วง การควบคุมความตึงของไหมพรม ไปจนถึงการปิดชิ้นงานอย่างถูกต้องและเป็นขั้นตอน

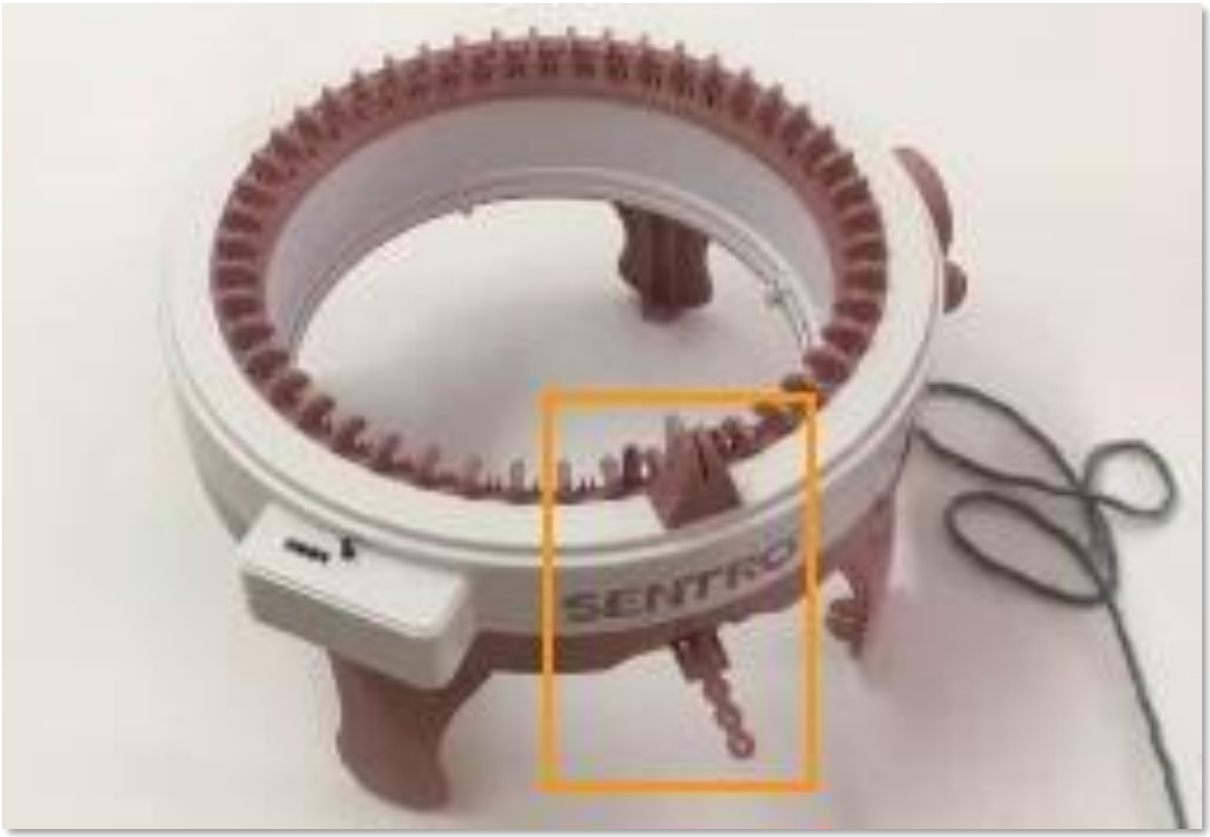
1. วิธีการขึ้นห่วง (Cast-on) แบบสลับฟันปลา การขึ้นห่วงแบบสลับฟันปลา เป็นขั้นตอนสำหรับสร้างฐานของชิ้นงาน โดยการนำเส้นไหมพรมคล้องเข้ากับเข็มพลาสติกทั้ง 48 เล่ม อย่างเป็นระเบียบ การขึ้นห่วงที่ถูกต้องจะช่วยให้เส้นไหมพรมยึดเกาะกับเข็มได้มั่นคง และช่วยให้การถักในขั้นตอนต่อไปเป็นไปอย่างราบรื่น

ขั้นตอนการตั้งค่าและสอดไหมพรม

1) ตั้งค่าเริ่มต้นและเตรียมเครื่อง

- หมุนแกนเครื่องให้เข็มอยู่ในตำแหน่งเริ่มต้น โดยสังเกต เข็มสีขาว
- เลื่อนตำแหน่งเข็มมาอยู่ด้านหน้าตัวจ่ายไหมพรม
- ปรับสวิตช์ของเครื่องไปที่โหมด T
- ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเข็มและตัวจ่ายไหมพรมอยู่ในตำแหน่งพร้อมเริ่มงาน

2) สอดไหมพรมเข้าช่องแรก

- ดึงปลายไหมพรมจากม้วนให้มีความยาวประมาณ 30 เซนติเมตร
- สอดปลายไหมพรมลงบริเวณกึ่งกลางเครื่อง
- นำเส้นไหมพรมคล้องเข้ากับ เข็มสีพิเศษ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการขึ้นห่วง
- จัดเส้นไหมพรมให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมก่อนเริ่มหมุนเครื่อง

ข้อควรสังเกต : จุดเริ่มต้นอยู่ที่เข็มด้านซ้ายของเข็มสีขาว (เข็มที่ 48)

3) หมุนสลับฟันปลาเพื่อสร้างฐานชิ้นงาน

- ค่อย ๆ หมุนแกนเครื่องอย่างช้า ๆ
- เมื่อเข็มเล่มที่ 2 เลื่อนขึ้นมา ให้นำเส้นไหมพรมวางไว้ ด้านหลังเข็ม
- เมื่อเข็มเล่มถัดไปเลื่อนขึ้นมา ให้นำเส้นไหมพรมวางไว้ ด้านหน้าเข็ม
- ทำสลับ หน้า – หลัง – หน้า – หลัง ไปตามลำดับ
- ดำเนินการต่อเนื่องจนครบ 48 เข็ม และกลับมายังเข็มสีพิเศษ

หัวใจสำคัญ : ในขั้นตอนนี้ควรหมุนเครื่องอย่างช้า ๆ และควบคุมเส้นไหมพรมให้สม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้ไหมพรมหลุดจากเข็มหรือเกิดการพันกัน

4) สอดไหมผ่านตัวนำไหมและปรับความตึง เมื่อขึ้นห่วงครบทั้ง 48 ห่วงแล้ว

- นำเส้นไหมพรมเข้าสู่ ร่องตัวจ่ายไหมพรม (Yarn Guide)
- นำไหมพรมผ่าน ช่องควบคุมความตึง (Tensioner)
- ปรับแขนควบคุมความตึง (Tension Arm) ให้เหมาะสมกับชนิดและขนาดของไหมพรม
- ตรวจสอบให้เส้นไหมพรมไหลได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ตึงหรือหย่อนจนเกินไป
- จากนั้นจึงสามารถหมุนเครื่อง ตามเข็มนาฬิกาอย่างต่อเนื่อง เพื่อถักชิ้นงานตามจำนวนแถวที่ต้องการ

หมายเหตุ : การปรับความตึงของไหมพรมอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ห่วงมีขนาดสม่ำเสมอ และทำให้ชิ้นงานมีรูปทรงสวยงาม

2. การปิดชิ้นงาน (Cast-off) ด้วยเข็มร้อยไหมพรม เมื่อถักชิ้นงานได้ความยาวตามที่ต้องการแล้ว สามารถตรวจสอบจำนวนแถวจาก ตัวนับแถว หรือใช้ สายวัด เพื่อกำหนดความยาวของชิ้นงาน ขั้นตอนต่อไปคือการปิดชิ้นงาน เพื่อป้องกันไม่ให้ห่วงไหมพรมคลายตัว และช่วยให้สามารถนำชิ้นงานออกจากเครื่องได้อย่างเรียบร้อย

1) หมุนเครื่องเพื่อเตรียมปลดชิ้นงาน

- นำไหมพรมออกจากตัวนำไหมพรม
- หมุนแกนเครื่องต่ออีกประมาณครึ่งรอบ
- การหมุนเพิ่มเติมจะช่วยให้ห่วงไหมพรมคลายออกจากเงี่ยงเข็มเล็กน้อย ทำให้สามารถช้อนเก็บห่วงได้ง่ายขึ้น

2) ตัดไหมพรมและเตรียมเข็มร้อยไหม

- ตัดไหมพรมออกจากม้วนหลัก
- เหลือปลายไหมพรมไว้ประมาณ 100 เซนติเมตร
- นำปลายไหมพรมร้อยเข้ากับ เข็มเย็บไหมพรมพลาสติก
- เตรียมเข็มให้พร้อมสำหรับช้อนเก็บห่วงทีละห่วง

ข้อควรระวัง: ควรเหลือปลายไหมพรมให้เพียงพอสำหรับการปิดชิ้นงานและการเก็บปลายไหมในขั้นตอนถัดไป

3) ช้อนเก็บห่วงทีละเข็ม

- หมุนแกนเครื่อง อย่างช้า ๆ เพื่อให้เข็มเล่มแรก หรือเข็มสีพิเศษ เลื่อนขึ้นและปล่อยห่วงไหมพรมออกจากเงี่ยงเข็ม
- ใช้เข็มร้อยไหมพรมแทงผ่านห่วงทันที เพื่อป้องกันไม่ให้ห่วงหลุด
- หมุนแกนเครื่องทีละน้อย เพื่อปล่อยห่วงถัดไป
- ใช้เข็มร้อยไหมพรมช้อนเก็บห่วงทีละห่วงตามลำดับ
- ทำซ้ำจนครบ 48 ห่วง

ข้อสำคัญ : ขณะช้อนเก็บห่วง ควรรักษาความตึงของไหมพรมให้ พอดีและสม่ำเสมอ ไม่ควรดึงแน่นจนเกินไป เพราะอาจทำให้ขอบชิ้นงานรั้งและเสียรูปได้

กรณีการทำหมวก : สามารถปรับความตึงให้เหมาะสมกับรูปทรงของหมวกตามวิธีที่ผู้สอนแนะนำ

4) ดึงชิ้นงานออกจากเครื่อง เมื่อช้อนเก็บครบทั้ง 48 ห่วง แล้ว

- ค่อย ๆ ดึงชิ้นงานออกจากเครื่อง
- ตรวจสอบว่าห่วงถูกเก็บครบและไม่มีห่วงใดหลุด
- จัดรูปทรงชิ้นงานให้เรียบร้อย
- จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการรูด เย็บเก็บปลายไหม หรือตกแต่งชิ้นงานตามรูปแบบที่ต้องการ

เคล็ดลับจากครูผู้สอน

“รอบแรกไม่ต้องรีบ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของงานทั้งชิ้น” ในการขึ้นห่วงรอบแรก (Cast-on) ไม่จำเป็นต้องรีบร้อน ควรค่อย ๆ ทำอย่างใจเย็นและตรวจสอบตำแหน่งของไหมพรมทุกครั้ง ให้ใช้ **มือซ้ายค่อย ๆ หมุนแกนเครื่อง** และใช้นิ้วมือขวาช่วยประคองเส้นไหมพรมให้วางอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง และลงไปอยู่ใต้เงี่ยงเข็มอย่างเบามือ **การค่อย ๆ ทำให้ถูกต้องตั้งแต่รอบแรก จะช่วยให้ห่วงมีความสม่ำเสมอ ลดปัญหาไหมหลุดหรือเข็มเกี่ยวไหมไม่สมบูรณ์ และทำให้การถักในแถวต่อ ๆ ไปเป็นไปอย่างราบรื่น**

จำง่าย ๆ

“ช้าในรอบแรก ⟶ ห่วงสวยสม่ำเสมอ ⟶ ถักต่อได้ลื่นไหล ⟶ งานสำเร็จสวยงาม”

บทที่ 4

การเปลี่ยนสีไหมพรม และการแก้ไขปัญหาไหมพรมหลุดห่วง

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมเริ่มคุ้นเคยกับการขึ้นห่วงและการหมุนเครื่องถักแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเรียนรู้ **การเปลี่ยนสีไหมพรมและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการถัก** ทักษะเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความหลากหลายให้กับชิ้นงาน สามารถสร้างลวดลายและสลับสีได้อย่างสวยงาม รวมถึงช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถสังเกตและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ

1. เทคนิคการเปลี่ยนสีไหมพรม (Changing Yarn Colors)

การเปลี่ยนสีไหมพรมช่วยเพิ่มความสวยงามและความน่าสนใจให้กับชิ้นงาน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น **ลายขวางสลับสี การแบ่งช่วงสี หรือการไล่โทนสี**

ขั้นตอนการเปลี่ยนสีไหมพรม

1) หมุนเครื่องให้ถึงเข็มสีพิเศษ ก่อนเปลี่ยนสีไหมพรม ให้หมุนแกนเครื่องจน **เข็มสีพิเศษ (เข็มสีขาว)** กลับมาอยู่ด้านหน้าช่องจ่ายไหมพรม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของรอบการถัก

ข้อควรสังเกต : ควรเปลี่ยนสีไหมพรมที่ตำแหน่งเดิมทุกครั้ง เพื่อให้การเปลี่ยนสีเป็นระเบียบและง่ายต่อการควบคุมชิ้นงาน

2) ตัดไหมพรมสีเดิม

- ตัดไหมพรมสีเดิมออกจากม้วน
- เหลือปลายไหมพรมไว้ประมาณ **15 – 20 เซนติเมตร**
- ปล่อยปลายไหมพรมลงบริเวณกึ่งกลางเครื่องอย่างระมัดระวัง ไม่ควรตัดไหมพรมชิดกับเครื่องมากเกินไป เพราะจะทำให้มีความยาวไม่เพียงพอสำหรับการผูกยึดกับไหมพรมสีใหม่

3) สอดไหมพรมสีใหม่

- นำไหมพรมสีใหม่ใส่เข้าที่ **ช่องจ่ายไหมพรม**
- เหลือปลายไหมพรมไว้ประมาณ **15 – 20 เซนติเมตร**
- ปล่อยปลายไหมพรมลงบริเวณกึ่งกลางเครื่องเช่นเดียวกับไหมสีเดิมเมื่อมองจากด้านบน จะเห็นปลายไหมพรม **2 เส้น** ห้อยอยู่บริเวณกึ่งกลางเครื่อง

4) หมุนต่อและผูกไหมพรมทั้งสองสี

- เริ่มหมุนเครื่องต่ออย่างช้า ๆ ประมาณ **3 – 5 แถว**
- ตรวจสอบว่าไหมพรมสีใหม่ถูกถักและยึดติดกับชิ้นงานเรียบร้อยแล้ว
- นำปลายไหมพรมสีเดิมและสีใหม่มาผูกเข้าด้วยกัน
- แนะนำให้ใช้ **ปมสี่เหลี่ยม (Square Knot)** เพื่อให้จุดต่อมีความมั่นคง
- ตรวจสอบปมและตัดปลายไหมส่วนเกินให้เรียบร้อย

เคล็ดลับ : ควรผูกปมให้กระชับพอดี ไม่แน่นจนทำให้ชิ้นงานรั้งหรือเกิดปุ่มนูนบริเวณรอยต่อ

2. การแก้ไขปัญหาไหมพรมหลุดห่วง (Dropped Stitch) ไหมพรมหลุดห่วงเป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้ระหว่างการถัก โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นที่ผู้ฝึกอบรมยังไม่คุ้นเคยกับจังหวะการหมุนเครื่อง สาเหตุที่พบบ่อย

- หมุนเครื่องเร็วเกินไป
- ควบคุมเส้นไหมพรมไม่สม่ำเสมอ
- ไหมพรมหย่อนมากเกินไป
- ไม่ได้สังเกตตำแหน่งของห่วงขณะหมุนเครื่อง

วิธีแก้ไข ไม่ต้องตกใจและไม่ควรฝืนหมุนเครื่องต่อ

1. หยุดหมุนเครื่องทันที
2. ตรวจสอบตำแหน่งของห่วงที่หลุด
3. ใช้ เข็มโครเชต์ เกี่ยวห่วงที่หลุดขึ้นมา
4. นำห่วงกลับไปคล้องบนเข็มเดิมให้ถูกตำแหน่ง
5. ตรวจสอบว่าห่วงเข้าที่เรียบร้อยแล้ว
6. จึงค่อย ๆ หมุนเครื่องต่อ

ข้อสำคัญ : ควรแก้ไขห่วงที่หลุดทันที เพราะหากปล่อยทิ้งไว้และหมุนเครื่องต่อ อาจทำให้ห่วงหลุดเพิ่มและแก้ไขได้ยากขึ้น

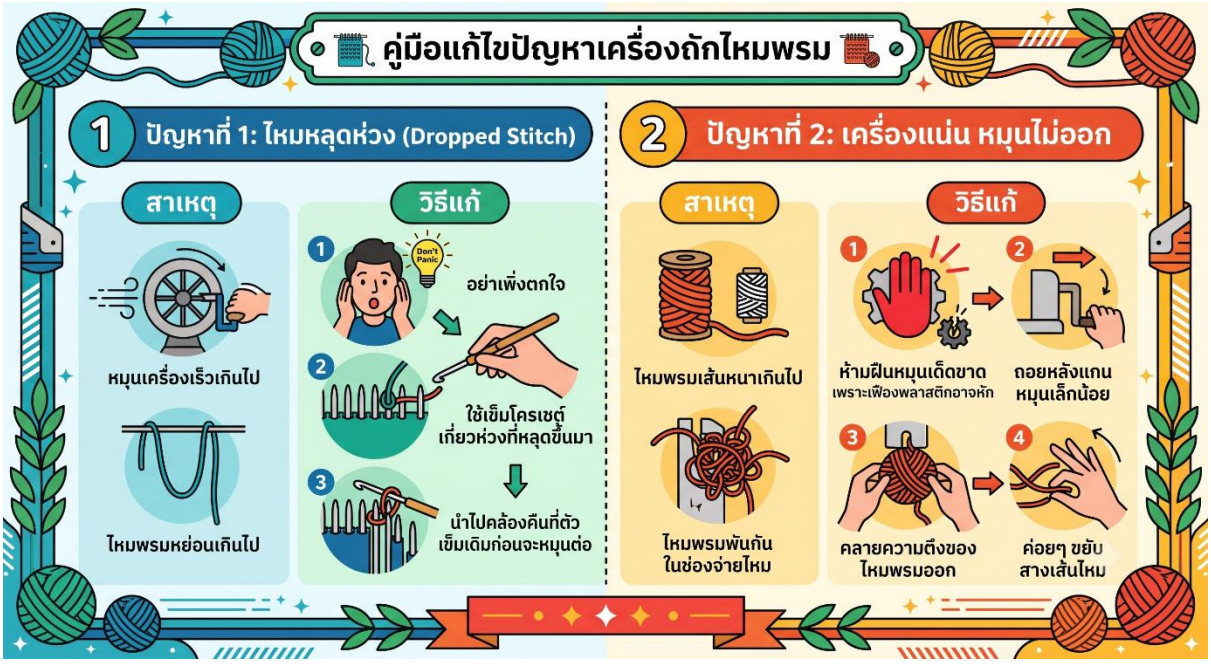
3. ปัญหาเครื่องแน่นหรือหมุนไม่ออก สาเหตุที่พบบ่อย

- ใช้ไหมพรมที่มีขนาดหรือความหนาไม่เหมาะสมกับเครื่อง
- ไหมพรมพันกันหรือป้อนเข้าเครื่องไม่สม่ำเสมอ
- เส้นไหมพรมตึงมากเกินไป
- มีไหมพรมติดขัดบริเวณช่องจ่ายไหมพรมหรือบริเวณเข็ม

วิธีแก้ไข ห้ามฝืนหมุนเครื่องเด็ดขาด

1. หยุดหมุนเครื่องทันทีเมื่อรู้สึกว่าแกนหมุนติดหรือหมุนหนักผิดปกติ
2. คลายความตึงของเส้นไหมพรม
3. ตรวจสอบบริเวณช่องจ่ายไหมพรมและเข็มว่ามีไหมพันกันหรือติดขัดหรือไม่
4. หากจำเป็น ให้หมุนแกนย้อนกลับเล็กน้อยเพื่อช่วยคลายห่วงและเส้นไหมพรม
5. จัดเส้นไหมพรมให้เรียบร้อยและมีความหย่อนพอดี
6. เมื่อแน่ใจว่าไม่มีสิ่งติดขัดแล้ว จึงค่อย ๆ ทดลองหมุนเครื่องต่อ

ข้อควรระวัง : การฝืนหมุนเครื่องในขณะที่มีสิ่งติดขัด อาจทำให้เข็มหรือชิ้นส่วนภายในเครื่องเสียหายได้

เคล็ดลับจากครูผู้สอน

“หูต้องฟัง ตาต้องดู มือก็ต้องรู้สึก” ขณะหมุนเครื่องถัก ควรใช้ **หู ตา และมือ** ร่วมกันในการสังเกตความผิดปกติของเครื่อง

- 👂 **หูต้องฟัง** — ฟังเสียงเครื่อง หากมีเสียง “กึก” หรือเสียงกระทบที่ผิดปกติ ควรชะลอหรือหยุดเครื่องทันที
- 👀 **ตาต้องดู** — สังเกตตำแหน่งของเข็มและห่วงไหมพรมว่าทำงานเป็นปกติหรือไม่
- ✋ **มือต้องรู้สึก** — หากรู้สึกว่าแกนหมุนหนักขึ้น หมุนไม่ลื่น หรือมีแรงต้านผิดปกติ ให้หยุดตรวจสอบทันที

อาการเหล่านี้อาจเป็นสัญญาณว่า **ไหมพรมกำลังตึงเกินไป ห่วงกำลังจะหลุด หรือมีไหมพรมติดขัดภายในเครื่อง** การฝึกสังเกตเสียง การเคลื่อนไหว และแรงต้านของเครื่องอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้สูงอายุ **รู้เท่าทันปัญหา แก้ไขได้ตั้งแต่ระยะเริ่มต้น และลดความเสียหายของชิ้นงานและเครื่องถัก**

บทที่ 5

Workshop 1 : หมวกไหมพรมกันหนาวสำหรับผู้สูงอายุ

ลักษณะชิ้นงาน

ชิ้นงานนี้ใช้ โหมด T (Tube) ในการถัก เพื่อให้ได้ชิ้นงานรูปทรงกระบอกแบบต่อเนื่อง จากนั้นนำมาพับซ้อนเป็น 2 ชั้น ช่วยเพิ่มความหนาและความอบอุ่น เหมาะสำหรับทำเป็นหมวกไหมพรมกันหนาวสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อมูลทางเทคนิค

รายการ	รายละเอียด
ประเภทไหมพรม	ไหมพรม 4 Ply โดยใช้ 2 ม้วนพร้อมกัน หรือใช้ไหมพรมม้วนใหญ่ 1 ม้วน
จำนวนแถว	120 แถว สำหรับหมวกแบบพับขอบ 2 ชั้น
จำนวนเข็ม	48 เข็ม
ระยะเวลาโดยประมาณ	30–40 นาที
รูปแบบการถัก	โหมด T (Tube)

ขั้นตอนการทำ

1. ขึ้นห่วง (Cast-on) ขึ้นห่วงแบบ สลับหน้า–หลัง ตามขั้นตอนที่อธิบายไว้ในบทก่อนหน้า โดยตรวจสอบให้ครบทั้ง 48 ห่วง ก่อนเริ่มถัก

2. ตั้งค่าจำนวนแถวและเริ่มถัก

- ตั้งค่าตัวนับแถวดิจิทัลเป็น 0
- ตรวจสอบการสอดไหมพรมและระดับความตึงให้เหมาะสม
- เริ่มหมุนแกนเครื่องอย่างสม่ำเสมอ
- หมุนต่อเนื่องจนตัวนับแถวแสดง 120 แถว

เคล็ดลับ : ควรรักษาความเร็วในการหมุนให้สม่ำเสมอ และสังเกตความตึงของไหมพรมตลอดการถัก

3. ปิดชิ้นงาน (Cast-off) เมื่อครบ 120 แถว ให้ปิดชิ้นงานตามขั้นตอนการ Cast - off โดยใช้เข็มร้อยไหมพรม เก็บห่วงทั้ง 48 ห่วง ออกจากเครื่องอย่างระมัดระวัง

4. พับชิ้นงานเป็น 2 ชั้น หลังจากนำชิ้นงานออกจากเครื่อง จะได้ไหมพรมถักเป็นทรงกระบอกให้กลับด้านและพับชิ้นงานซ้อนเข้าหากัน เพื่อให้เกิดเป็น 2 ชั้น สำหรับสร้างความหนาและเพิ่มความอบอุ่นให้กับหมวก

5. รูดและเก็บทรงหมวก

- นำปลายไหมพรมที่เหลืออยู่บริเวณปลายชิ้นงานมารูดเข้าหากัน
- ดึงไหมพรมให้ชิ้นงานหุบเข้าจนได้รูปทรงหมวก
- มัดปมให้แน่นและเรียบร้อย
- เก็บปลายไหมพรมให้เรียบร้อย

ผลลัพธ์ : ได้หมวกไหมพรมกันหนาวแบบ 2 ชั้น ที่มีความหนานุ่ม อบอุ่น และสามารถพับขอบเพื่อปรับรูปทรงการสวมใส่ได้

บทที่ 6

Workshop 2 : ผ้าพันคอคลาสสิก

ลักษณะชิ้นงาน

ชิ้นงานนี้ใช้ **โหมด P (Panel)** สำหรับถักชิ้นงานแบบแผ่น โดยเครื่องจะถักไปตามจำนวนแถวที่กำหนด จากนั้นใช้ **เข็มถักโครเชต์** เกี่ยวห่วงบริเวณสลักกั้น เพื่อเปลี่ยนทิศทางการถักและสร้างชิ้นงานให้มีลักษณะเป็นผ้าพันคอแบบแผ่นยาว การถักในโหมด P จะเป็นการ **หมุนสลับไป–กลับ** จนได้ความยาวตามต้องการ เหมาะสำหรับนำไปทำผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ หรือชิ้นงานรูปทรงแผ่นอื่น ๆ

ข้อมูลทางเทคนิค

รายการ	รายละเอียด
โหมดการถัก	P (Panel)
รูปแบบชิ้นงาน	แผ่นผ้าพันคอ
ความยาวที่แนะนำ	ประมาณ 120–150 เซนติเมตร
จำนวนแถวโดยประมาณ	200–250 แถว
การตกแต่ง	พู่ไหมพรมบริเวณปลายผ้าพันคอ

ขั้นตอนการทำ

1. ตั้งค่าเครื่องเป็นโหมด P ปรับสวิตช์ของเครื่องไปที่ **โหมด P (Panel)** และตรวจสอบให้เครื่องอยู่ในตำแหน่งพร้อมเริ่มถัก

2. ขึ้นห่วงและเริ่มถัก

- ขึ้นห่วงโดยเริ่มจาก **เข็มแรก**
- ค่อย ๆ หมุนแกนเครื่องไปตามทิศทางที่กำหนด
- หมุนต่อเนื่องจนถึง **สลักกั้นหรือจุดหยุดของเครื่อง**
- ตรวจสอบให้ห่วงไหมพรมอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องก่อนเปลี่ยนทิศทาง

3. เกี่ยวห่วงและเปลี่ยนทิศทางการถัก เมื่อหมุนถึงจุดสุดของสลักกั้นแล้ว

- ใช้ **เข็มถักโครเชต์** เกี่ยวห่วงตามตำแหน่งที่กำหนด
- ตรวจสอบให้ห่วงเข้าที่เรียบร้อย
- จากนั้นหมุนเครื่อง **ย้อนกลับในทิศทางเดิม**
- เมื่อถึงจุดสิ้นสุดอีกด้าน ให้เกี่ยวห่วงและเปลี่ยนทิศทางกลับอีกครั้ง
- ทำซ้ำในลักษณะ **หมุนไป – กลับ** อย่างต่อเนื่อง

หมายเหตุ : ตัวนับแถวจะนับเมื่อเครื่องหมุนครบตามรอบที่กำหนด ควรตรวจสอบจำนวนแถวเป็นระยะ เพื่อควบคุมความยาวของชิ้นงาน

4. ถักจนได้ความยาวตามต้องการ ถักสลับไป – กลับจนได้ความยาวประมาณ **120 – 150 เซนติเมตร** หรือประมาณ **200–250 แถว** ควรตรวจสอบความยาวของชิ้นงานเป็นระยะด้วยสายวัด เพื่อให้ได้ขนาดตามต้องการ

เคล็ดลับ : ควรรักษาความเร็วในการหมุนและความตึงของไหมพรมให้สม่ำเสมอ เพื่อให้เนื้อผ้ามีขนาดและความแน่นใกล้เคียงกันตลอดทั้งผืน

5. ปิดชิ้นงานและตกแต่ง เมื่อได้ความยาวตามต้องการแล้ว

- ปิดชิ้นงานในลักษณะ **แนวราบ**
- นำชิ้นงานออกจากเครื่องอย่างระมัดระวัง
- ตรวจสอบขอบผ้าพันคอและเก็บปลายไหมพรมให้เรียบร้อย
- ตกแต่งบริเวณปลายผ้าพันคอด้วย **พู่ไหมพรม**
- จัดแต่งพู่ให้มีความยาวและรูปทรงสม่ำเสมอกัน

ผลลัพธ์ที่ได้ ได้**ผ้าพันคอไหมพรมแบบแผ่นยาว** เนื้อนุ่ม สามารถออกแบบสีและลวดลายได้หลากหลาย เหมาะสำหรับใช้เป็นของใช้ส่วนตัวหรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้

ผ้าพันคอไหมพรม

บทที่ 7

การต่อยอดสู่อาชีพ การคำนวณต้นทุน และช่องทางการตลาด

เมื่อผู้สูงอายุผ่านการฝึกอบรมและมีทักษะในการใช้เครื่องถักไหมพรม **48 ห่วง** ทั้งโหมด **T (Tube)** และโหมด **P (Panel)** แล้ว สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์งานฝีมือเพื่อสร้าง**รายได้เสริม**ได้ นอกจากช่วยเพิ่มรายได้และลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว การนำทักษะที่มีมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเห็นคุณค่าของความสามารถและประสบการณ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

1. การคำนวณต้นทุนและการตั้งราคาขาย (Costing & Pricing) การคำนวณต้นทุนก่อนกำหนดราคาขายเป็นสิ่งสำคัญ เพราะช่วยให้ทราบต้นทุนที่แท้จริง สามารถกำหนดราคาที่เหมาะสม และวางแผนการผลิตเพื่อให้เกิดรายได้อย่างคุ้มค่า

ตัวอย่างการคำนวณต้นทุน : หมวกไหมพรม 2 ชั้น จำนวน 1 ใบ

รายการ	ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ
ค่าไหมพรม 1.5 ม้วน	60 บาท
ต้นทุนวัตถุดิบ	**60 บาท**
ราคาขายแนะนำ	199 – 250 บาท
กำไรขั้นต้นโดยประมาณ	**139 – 190 บาท/ใบ**

หมายเหตุ : กำไรดังกล่าวเป็นการคำนวณจากต้นทุนไหมพรมเพียงอย่างเดียว ยังไม่รวมค่าแรง ค่าอุปกรณ์บรรจุภัณฑ์ ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ดังนั้น หากนำไปใช้คำนวณราคาขายจริง ควรนำต้นทุนทั้งหมดมาประกอบการพิจารณา

หลักการตั้งราคาง่าย ๆ

ต้นทุนทั้งหมด + ค่าแรง + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ + กำไรที่ต้องการ = ราคาขาย

ผู้สูงอายุสามารถปรับราคาขายตาม **รูปแบบสินค้า คุณภาพของไหมพรม ความประณีต ขนาด สี ลวดลาย และต้นทุนจริง** รวมถึงสำรวจราคาสินค้าที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในตลาดก่อนกำหนดราคาขาย

2. ช่องทางการจัดจำหน่ายและการตลาด การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ควรใช้ช่องทางที่หลากหลาย โดยผสมผสานระหว่าง **ตลาดชุมชน (Offline)** และ **ตลาดออนไลน์ (Online)** เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงลูกค้า สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มต้นทำตลาดออนไลน์ สามารถให้สมาชิกในครอบครัว ลูกหลาน หรือคนในชุมชนเข้ามาช่วยสนับสนุนด้านการถ่ายภาพ การโพสต์สินค้า การตอบข้อความ และการรับคำสั่งซื้อได้

2.1 ช่องทางตลาดชุมชน (Offline Market)

1) งานแสดงสินค้าและงานเทศกาล นำผลิตภัณฑ์เข้าร่วมจำหน่ายในงานแสดงสินค้า งานเทศกาลของชุมชน ตลาดนัด งาน OTOP หรืองานนิทรรศการต่าง ๆ การนำสินค้าไปจัดแสดงพร้อมบอกเล่าเรื่องราวว่าเป็น **“ผลิตภัณฑ์งานฝีมือที่สร้างสรรค์โดยผู้สูงอายุในชุมชน”** จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์

2) ร้านค้าชุมชนและจุดจำหน่ายในพื้นที่ สามารถนำสินค้าไปฝากจำหน่ายกับร้านค้าชุมชน ร้านของที่ระลึก ร้านค้าสวัสดิการ หรือจุดจำหน่ายสินค้าที่มีนักท่องเที่ยวและประชาชนเข้าใช้บริการ ควรเลือกสถานที่ให้เหมาะสมกับประเภทสินค้าและกลุ่มลูกค้า เช่น หมวกผ้าพันคอ และของใช้จากไหมพรม เหมาะสำหรับวางจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยว ร้านสินค้าชุมชน หรือพื้นที่ที่มีกลุ่มลูกค้าที่สนใจงานฝีมือ

3) การจำหน่ายผ่านเครือข่ายในชุมชน ใช้เครือข่ายของกลุ่มผู้สูงอายุ ชมรม กลุ่มอาชีพ หรือหน่วยงานในพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์สินค้า รวมถึงการรับสั่งทำตามสี ขนาด หรือลวดลายที่ลูกค้าต้องการ

2.2 ช่องทางตลาดออนไลน์ (Online Market)

1) Facebook และ Marketplace ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ่าน Facebook Page, Facebook Group หรือ Marketplace โดยนำเสนอ **ภาพสินค้า ราคา รายละเอียดสินค้า และช่องทางการติดต่อ** ให้ครบถ้วน จุดขายที่สามารถนำเสนอได้ เช่น **“งานฝีมือจากผู้สูงอายุ” “ผลิตด้วยความตั้งใจและความประณีต” “สร้างรายได้ สร้างคุณค่า และสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้สูงอายุ”**

2) การถ่ายภาพสินค้าให้น่าสนใจ ภาพถ่ายเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ควร

- ถ่ายภาพในบริเวณที่มีแสงธรรมชาติ
- ใช้พื้นหลังที่สะอาดและไม่รบกวนตัวสินค้า
- ถ่ายให้เห็นสี ลวดลาย และรายละเอียดของชิ้นงานอย่างชัดเจน
- ถ่ายภาพสินค้าในขณะสวมใส่จริง เพื่อให้ลูกค้าเห็นขนาดและรูปทรง
- แสดงภาพขั้นตอนการผลิตหรือผู้สูงอายุที่เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน เพื่อเพิ่มเรื่องราวและความน่าเชื่อถือ

3) สร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ (Storytelling) นอกจากขายสินค้า ควรนำเสนอ **“เรื่องราวของคนทำ”** ควบคู่ไปด้วย เช่น ใครเป็นผู้ถัก ผลิตจากชุมชนใด ใช้เวลาทำเท่าใด หรือมีความตั้งใจอย่างไร เรื่องราวเหล่านี้ช่วยสร้างความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป และทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าการซื้อสินค้าเป็นส่วนหนึ่งของการ **สนับสนุนอาชีพและสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุ**

เคล็ดลับจากครูผู้สอน

“สินค้าเหมือนกัน แต่เรื่องราวทำให้แตกต่าง” เครื่องถัก 48 ห่วงช่วยให้ได้ชิ้นงานที่มีรูปทรงและมาตรฐานใกล้เคียงกัน แต่สิ่งที่สามารถสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าได้ คือ **ความประณีต รายละเอียด และเรื่องราวของผู้ผลิต** ผู้สูงอายุสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับชิ้นงานได้ง่าย ๆ เช่น

- ติดป้ายแบรนด์หรือป้าย Handmade
- ใช้บรรจุภัณฑ์จากกระดาษคราฟต์หรือ
- วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- เพิ่มการ์ดขอบคุณลูกค้า
- ระบุชื่อหรือเรื่องราวของผู้ทำ
- ออกแบบสีและลวดลายให้มีเอกลักษณ์
- จัดชุดสินค้า เช่น **หมวก + ผ้าพันคอ**
- รับทำสินค้าตามสีหรือแบบที่ลูกค้าต้องการ

เพราะสิ่งที่ลูกค้าซื้อไม่ได้มีเพียง “หมวกหรือผ้าพันคอ” แต่ยังรวมถึงความตั้งใจ ความประณีต และเรื่องราวของผู้สูงอายุผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วย

จุดเด่นของเครื่องถักไหมพรมระบบกึ่งอัตโนมัติ

เครื่องถักไหมพรมระบบกึ่งอัตโนมัติเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะการถักได้ง่ายขึ้น โดยมีจุดเด่น ดังนี้

1. ช่วยทุ่นแรงในการถัก ตัวเครื่องมีลักษณะเป็นทรงกลมพร้อมแกนหมุนด้านข้าง ผู้ใช้งานเพียง **หมุนแกนอย่างสม่ำเสมอ** แทนการถักด้วยมือแบบดั้งเดิม จึงช่วยลดความยุ่งยากของกระบวนการถัก

2. ใช้งานง่ายและมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน การทำงานของเครื่องอาศัยการหมุนแกนเพื่อให้เข็มทำงานอย่างต่อเนื่อง ผู้ฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ตั้งแต่การขึ้นห่วง การควบคุมความตึง การเปลี่ยนสี การแก้ไขห่วง และการปิดชิ้นงานตามลำดับ

3. ระบบนับแถวช่วยควบคุมจำนวนแถว เครื่องมี **หน้าจอดิจิทัลสำหรับนับจำนวนแถว** ช่วยให้ผู้ใช้งานตรวจสอบจำนวนแถวและควบคุมขนาดของชิ้นงานได้สะดวก ลดความสับสนระหว่างการผลิต

4. สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เครื่องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ผลิตชิ้นงานได้หลายรูปแบบ เช่น **หมวกไหมพรม • ผ้าพันคอ • ที่คาดผม • ปลอกแขน • ถุงมือ • ของใช้และของตกแต่งจากไหมพรม** จึงสามารถนำทักษะจากการฝึกอบรมไปพัฒนาต่อยอดเป็น **ผลิตภัณฑ์สร้างรายได้ของผู้สูงอายุและกลุ่มอาชีพในชุมชน** ได้

จาก “การฝึกทักษะ” สู่ “การสร้างรายได้”

เรียนรู้ ⟶ ฝึกฝน ⟶ ผลิตชิ้นงาน ⟶ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ⟶ สร้างตลาด ⟶ สร้างรายได้ การถักไหมพรมจึงไม่ใช่เพียงกิจกรรมเพื่อใช้เวลาว่าง แต่สามารถพัฒนาเป็น **ทักษะอาชีพที่สร้างคุณค่า สร้างรายได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน** ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ภาคผนวก

แบบบันทึกความก้าวหน้าและการดูแลสุขภาพระหว่างฝึกอบรม

[ ] วันที่ 1: เรียนรู้ระบบเครื่องและฝึกยืนห่วง (เป้าหมาย: ยืนห่วงได้ไม่หลุด)

[ ] วันที่ 2: ฝึกขึ้นห่วงผาดโผนพร้อมส่งเร็ว 1 ใบ

[ ] วันที่ 3: ฝึกขึ้นงานผ้าพันคอและเรียนรู้การคำนวณต้นทุน

ข้อแนะนำเพื่อสุขภาพ :

เพื่อป้องกันอาการนิ้วล็อกและปวดเมื่อยล้ากล้ามเนื้อ มือ ผู้สูงอายุควรเปลี่ยนอิริยาบถ ลุกขึ้นยืดกล้ามเนื้อทุก 30 นาที และไม่ควรนั่งติดต่อกันเกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน

สามารถดาวน์โหลดวีดิโอและไฟล์คู่มือได้ที่ QR CODE

SCAN QR CODE

คู่มือหลักสูตรการฝึกอาชีพถักหมวกไหมพรมด้วยเครื่องถักหมวกไหมพรมอัตโนมัติ ภายใต้โครงการสูงวัยมีงานจากฐานชุมชน

จัดพิมพ์โดย

กรมกิจการผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

ที่อยู่

อาคารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชั้น 6
เลขที่ 1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทรศัพท์ : 02-65968-11
E-mail : saraban@dop.mail.go.th
พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,500 เล่ม

กรมกิจการผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์